

SORTIR DEL CALIU PER CAURE AL FOC

El maonès Antoni Pons Melià explica la seva difícil experiència en els Caps de Refugiats del sud de França

per Xim Fuster i Nel Martí

Antoni Pons Melià va estar dins dues guerres. La fugida de la Guerra Civil Espanyola el va portar a lluitar amb els maquis de la Resistència Francesa. No obstant, entre i entre va patir un calvari en el camp de refugiats d'Argalers; a Barcarés... va recórrer part del sud francès per fugir d'una situació que només es normalitzà quan va acabar la II Guerra Mundial. Tot i no definir-se políticament, Pons Melià manifesta haver estat sempre fidel a la idea que va prometre defensar quan va iniciar la carrera militar: la República espanyola.

Un mètode constant durant la seva vida l'ha dut a guardar una infinitat de llibres i documents que donen fe escrita d'allò que va passar durant les dues guerres. Aquesta entrevista només és una part de les circumstàncies que envoltaren la seva facècia, però val per fer-se una idea de les condicions en què es va malviure la postguerra a l'exili francès.

En quina situació es trobava quan va desembarcar del vaixell britànic i restà a Argalers?

Crec que tan interessant és saber per què vaig embarcar en el creuer britànic "*Devonshire*" com conèixer la situació amb la qual me vaig trobar després de desembarcar a Marsella. En el moment de la rendició de Menorca jo era Oficial agregat a l'Estat Major i complia la promesa de defensar la República, la Constitució i la Bandera, com se'ns havia obligat fer a l'Exèrcit, abans de la Rebel·lió Militar. No vaig dubtar cap moment en desconfiar de la justícia que imposava el Règim Franquista, per la qual cosa vaig aprofitar la primera ocasió per exiliar-me, a pesar que no tenia cap altre responsabilitat que la militar. Quan vaig pujar a la nau britànica anava vestit amb l'uniforme militar, sense cap documentació ni doblers i armat amb una pistola que vaig haver de tirar a la mar. El vaixell es dirigí cap a Mallorca, on desembarcà el representant franquista que havia vingut a proposar la rendició. Continuàrem el viatge fins a Marsella, on vam arribar a les 10 del matí del dia 10 de febrer de 1939. En el moll ens van

fixar i escorcollar com si fóssim delinqüents, ens conduïren fins a un tren custodiat per Guàrdies Mòbils i Senegalesos que ens traslladà fins a un altre moll per embarcar, de nou, al transportador de guerra francès, nomenat *Asni*. Navegàrem tota la nit fins arribar al port de Port-Vendres, prop de la frontera espanyola. Des d'allà es veïen els Pirineus tan prop que vam pensar que ens entregarien als franquistes.

L'onze de febrer de 1939, que coincideix amb la mort del Papa Piu XI comença per a nosaltres una nova vida. Una vegada en el moll se'ns dona una llauna de carn i un tros de pa, ens senyalen una carretera i ens obliguen a caminar fins el Camp de Concentració que tenien preparat. Tant els guàrdies com les forces colonials ens deïen amb empentes que "a la pròxima corba, allà prop va, va..." i, caminant uns dotze quilòmetres, vam arribar al Camp ben entrada la nit.

La caravana que formàvem era enorme, s'hi afegien civils i militars que travessaven la frontera procedents de Catalunya. Tot just a l'entrada hi havia un control on et feïen escollir: Franco i Negrín. Els que elegien el primer anaven als camions i els altres al Camp.